

Szabó Magda: Az ajtó / Døren

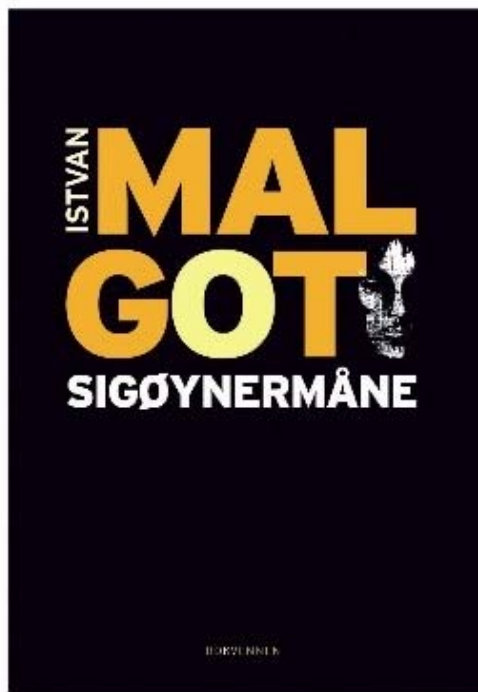
Fordította **Kemény Kari**

Végre a norvég közönség is olvashatja Szabó Magda csodálatos és megrázó regényét, *Az ajtó*-t, Kemény Kari fordításában. Bár nem ez az első Szabó Magda-fordítás norvég nyelvre – 1969-ben adták ki *Az Őz*-et (*Rådylret*) – mégis mintha csak mostanra érett volna igazán meg a norvég közönség az írónő magával ragadó regényvilágára. Elragadtatott értékelésektől visszhangzottak a norvég sajtó irodalomrovatai, amikor 2006 őszén megjelent *Az ajtó*.

A történet bevallottan életrajzi ihletésű, az írónő saját maga és háztartási alkalmazottja közös történetét meséli el.

Főhőse egy idős vidéki asszony, aki a szomszédos épület házfelügyelője, és aki e munkája mellett takarítást, és egyéb házimunkát vállal a környék lakóinál. A munka feltételeit és a fizetséget viszont ő maga szabja meg, nem a munkáltató. A hagyományos úr-cseléd téma így új fordulatot vesz és az alkalmazott kerül a mesélővé előlépett munkaadó - és így az olvasó – érdeklődésének középpontjába. Csaknem húsz évig szolgál az írónőnél és férjénél a kiszámíthatatlan, de nagyszerű Emerenc.

A két nő között érdekes, gyakran idegeket tépő, jelenetek játszódnak le. Az állandó huza-vonából rendszerint az öreg Emerenc lép ki győztesként, ellenfelét hol értetlen, hol hisztérikus, sértett állapotban hagyva. Ám az évek során egyre több titokba kap betekintést az írónő, s így lassan-lassan mégiscsak mély barátság bontakozik ki a történet két főszereplője között. Emerenc tigrisanyaként óvja

Malgot István: A cigány hold / Sigøynermâne

Fordította: Horváti Eszter

2006 őszén jelent meg Norvegiában ez a figyelemre méltó kisregény. Hősñje egy meggyötört cigányszszony, aki költő barátjával beszélgetve és deszkalapokra festett képein keresztül emlékezik élete szörnyű meghurcoltatásaira. A deszkalapok képeskönyvként, vagy akár mozivászonként (nem véletlen, hogy a regény alapján film is készült) mutatják be élete éles jeleneit. Különös dinamikát ad az elbeszélésnek ez a zuhatagként omló képözön a dallamos, versjellegű szöveg mellett, amely tükörként

mutat a történelemre. Az elbeszélésben három asszony összefonódó szenvedéstörténete bontakozik ki. Az ötvenhatos forradalom leverése után egy cellába kerül a fiatal, gyermekgyilkos cigánylány, egy roma énekesnő és a tanárnő, aki részt vett a forradalomban. Mimót, a még szinte gyerek cigánylányt, a besúgó szerepébe kényszerítik, hogy férközzön a tanítónő közelébe és információkat csaljon ki tőle. Az énekesnőnek is szabadságot ígérek, ha hajlandó árulásra. A három nő kapcsolata, egymáshoz való viszonya tárul elénk a költői szöveg szövevénye által. Egymásra vetülnek a különféle megaláztatások; a „cigány lét” magyar társadalomba illeszkedes problémái, az ötvenhatos megtorlások eseményei és a női kiszolgáltatottság.

Malgot István (sz. 1941) szobrász, színházi rendező, író. Két éven át cigányszínházat vezetett. Ezalatt az idő alatt sikerült közlöl megismernie a cigányszszony ellentmondásoktól feszülő életét. A regényben sokszor említett „kettős ketrec fogságát” és annak bénító, kétségbeesztő hatását közlöl élhette meg. A Hold színház ugyanis, melyet szép reményekkel indult, rövid idő után elhalt, mert a társulat tagjai sora házassulandó korbba léptek, és az oláh cigányok törvényei tiltják, hogy felnött, családos emberek olyan léha dolgokkal foglalkozzanak, mint a színház. Ezek a